

הדף היומי בהלכה

יום שלישי ל' בשבט תשע"ו

הלכות תפילה סימן פט עמוד קכ

ב'דף היומי בהלכה' הנלמד היום נעסוק בנושא:

מי רשאי לאכול לפני תפילת שחרית? • אילו משקאות מותר לשתות לפני תפילת שחרית? • וגם: באיזה מקרה מותר לצאת לדרך לפני אחת משלוש התפילות?

מי רשאי לאכול לפני תפילת שחרית?

אסור לאכול ולשתות מאומה לפני תפילת שחרית, הן משום שיש בכך זלזול בכבוד מלכות שמים - שרק לאחר שאוכל ושותה מקבל על עצמו עול מלכות שמים - והן משום שאין ראוי לעסוק בהנאות הגוף לפני שמתפללים ומשבחים עליהם. ואכילה לצורך רפואה, וכן נטילת כל תרופה שהיא, כולל 'ויטמינים' לחיזוק הגוף - מותרת; וכן מותרת האכילה למי שרעב במיוחד, או לאדם חלש הנצרך לכך. ומי שרשאי לאכול לפני התפילה, יקרא תחילה את הפרשה הראשונה של קריאת שמע, ונחלקו פוסקי זמננו אם יכון לקיים בכך את מצות קריאת שמע. ואם נצרך לאכול סעודה - יניח תפילין ויקיים את מצות קריאת שמע לפני אכילתו, כיון שאסור לאכול סעודה בזמן הראוי לקיום המצוה, לפני קיומה. [סעיף ג-ד, ס"ק כא, כב, כד וכה, וביה"ל ד"ה ולא וד"ה וכן; ביאורים ומוספים דרשו, 30, 32 ו-33]

אילו משקאות מותר לשתות לפני תפילת שחרית?

כאמור, אסור לאכול ולשתות לפני תפילת שחרית, אולם מותר לשתות מים. וכן מותר לשתות קפה ותה ללא סוכר וחלב; והמנהג מקדמת דנא לשתותם עם חלב, והורו הפוסקים שהדבר מותר, ועוד הורו כי בזמננו שהדרך לשתותם עם סוכר וקשה להמנע מכך, מותר לשתותם אף עם סוכר. ויש שהורה כי מותר גם לשתות משקאות קלים ומוגזים. ומשקאות חשובים, כגון יין ובירה - אסורים. ואף את המשקאות המותרים אין לשתות בַּבְּבֹרָה, מחשש שמא יפליגו בשיחה ויאחרו את זמני קריאת שמע ותפילה, ומטעמים נוספים. והשתיה המותרת - מותרת גם בשבת וביום טוב, כיון שאין חובת 'קידוש' חלה (על אדם בריא שאינו מוכרח לאכול ולשתות לפני התפילה) עד לאחר תפילת שחרית. [סעיף ג וס"ק כב-כג; ביאורים ומוספים דרשו, 29 ו-31; וראה שם רפט, 8, לענין אשה בשבת וביו"ט]

באיזה מקרה מותר לצאת לדרך לפני אחת משלוש התפילות?

בהגיע זמן תפילות שחרית, מנחה וערבית, אסור לאדם לצאת לדרך טרם שיתפלל, הן משום שאסור לעסוק בצורכי עצמו לפני התפילה, והן משום שההליכה בדרך עשויה לגרום לחוסר ישוב הדעת בתפילה, או לביטולה בהיסח הדעת. ויש שכתב שהטעם הראשון אמור ביחס לתפילת שחרית בלבד, אבל בתפילות מנחה וערבית אין איסור לעסוק בצרכיו לפני התפילה; ולדעה זו, אם מדובר בדרך קצרה, או שיועד כי יוכל להתפלל לאחר מכן בישוב הדעת - מותר לצאת לדרך. ואם אינו חפץ להתפלל מנחה וערבית בעת יציאתו לדרך, כגון שיוצא בצהרים ורצונו להתפלל 'מנחה קטנה' - מותר לכל הדעות לצאת. ובשעת הדחק, כגון שאם יתפלל עתה יאלץ להמתין זמן רב לאוטובוס הבא, או לנסוע בשעה שיש עומסי תנועה כבדים - מותרת היציאה לדרך אף לפני תפילת שחרית. [סעיף ג וס"ק יט-כ; ביאורים ומוספים דרשו, 25-27]

אתמול למדנו

- מעת שהגיע זמן תפילת שחרית (ראה תקציר לאתמול), אסור לגשת במיוחד אל אדם אחר - כגון ללכת לביתו, או אף לגשת אל מקומו בבית הכנסת - ולברכו לשלום, בברכת 'בוקר טוב', וכדומה.
- הפוגש אדם בדרך לפני תפילת שחרית, מותר לו מעיקר הדין לברכו לשלום, אך נהגו לשנות מהברכה המקובלת, כדי שהשינוי ישמש כ'תזכורת' לכך שטרם התפלל, ולא יתעסק בדברים אחרים.
- מי שלא התפלל שחרית עד לסוף זמן תפילה, יתפלל לאחר מכן, עד חצות היום. ויש מהפוסקים שכתבו שלא יתפלל, ועל כן בימות החול יש להתנות שאם אסור להתפלל תהא התפילה נדבה.

מחר נלמד

- למי אסור ללמוד לפני התפילה?
- מה כתוב בזוהר הקדוש על אכילה בלילה?
- האם מותר להתקלח לפני התפילה?